

Fjordfiskeremndas mandat

Bakgrunn

Fjordfiskeremndas er opprettet etter havressurslova § 8b hvor det heter at:

Departementet kan opprette ei fjordfiskeremnd for Finnmark, Troms og Nordland. Sametinget og dei tre fylkeskommunane skal ha rett til å nemne opp medlemmer til nemnda. Departementet kan gje nærare reglar om samansetjinga av fjordfiskeremnda og kva for oppgåver ho skal ha.

Opprettelsen av Fjordfiskeremnda må ses i lys av § 7 annet ledd bokstav g hvor det heter at:

Ved forvaltninga av dei viltlevande marine ressursane og det tilhøyrande genetiske materialet skal det leggjast vekt på at forvaltningstiltak er med og sikrar det materielle grunnlaget for samisk kultur.

Videre må opprettelsen av nemnda ses i lys av havressurslova 11 sjetten der det heter at:

I område som er omfatta av deltakerloven § 21 tredje ledd, skal det ved tildeling av kvotar av viltlevande marine ressursar, og ved andre former for regulering av desse ressursane, leggjast vesentleg vekt på samisk bruk og kva denne bruken har å seie for samiske lokalsamfunn

I deltakerloven § 21 tredje ledd hvor det heter at:

Uten hinder av bestemmelser fastsatt i medhold av første ledd har personer som er bosatt i Finnmark, kommunene Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvæningen, Karlsøy, Lyngen og Storfjord og de områder med sjøsamisk innslag i resten av Troms og Nordland som Kongen fastsetter, rett til å fiske torsk, hyse og sei med konvensjonelle redskaper. Retten etter første punktum gjelder bare for den som står i fiskermanntallet og eier et merkeregistrert fartøy under 11 meter. Kongen kan ved forskrift fastsette at bestemmelsen i første punktum også gjelder andre fiskerier.

I prop 70 L (2011-2012) lov om endringar i deltakerloven, havressurslova og finnmarksloven heter det at:

Departementet vil [...] etablere eit system som gjev Sametinget høve til endå meir aktiv medverknad og innverknad i avgjerdsprosessane enn i dag.

Slik departementet ser det vil det vere ein styrke for ei samla og konsistent forvaltning av fiskeressursane å opprette ei form for rådgjevande organ i det geografiske området for tiltaka som kan gje styresmaktene heilskaplege tilrådingar om lokale forhold og praktiske utfordringar i fisket.

Dette organet skal vere samansett av representantar frå Sametinget og dei tre fylkeskommunane. Dette byggjer på den modellen som er valt for Finnmarkseigedomen og liknar på det framlegget kystfiskeutvalet har til styre for Finnmark fiskeriforvaltning. Sjølv om departementet ikkje gjer framlegg om å opprette eit eige forvaltningsorgan med ein

administrasjon, meiner departementet opprettinga av eit rådgjevande organ, sikrar Sametinget aktiv medverknad og reell innverknad.

Departementet vil difor gjere framlegg om at det vert etablert ei fjordfiskenemnd for Finnmark, Troms og Nordland, og at dette kan gjerast med heimel i ei ny føresegn i havressurslova § 8 b. Sametinget og dei tre fylkeskommunane får i føresegna rett til å oppnemne medlemmane i nemnda. Vidare kan departementet gje nærare reglar om samansetjinga av fjordfiskenemnda og kva oppgåver ho skal ha.

I Sametinget vedtak i Sak 27/11 hvor det ble gitt samtykke til bl.a opprettelsen av en fjordfiskenemnd heter det blant annet at:

Sametinget har i alle år arbeidet for en sterkere lokal forankring i forvaltningen av fiskeressursene. Dette for gi fiskerne større innflytelse når bruken av ressursene avgjøres. Sametinget mener man skal tillegge et lokalt forankret forvaltningsorgan beslutningsmyndighet, for eksempel når det gjelder redskapsbegrensninger, kvotefordeling, fastsettelse av fjordlinjer og dispensasjon fra forbudet mot større båter. Sametinget ved flere anledninger understreket at en løsning som ikke medfører beslutningsmyndighet vil være under de folkerettslige minstestandarder, da med tanke på retten til medbestemmelse i den offentligrettslige ressursforvaltningen samene har etter ILO konvensjon 169 art 15. Det må videre være klart at den konsultasjonspraksis man har i Norge etter konsultasjonsavtalen er en gjennomføring av ILO konvensjon art 6 som er svakere enn art 15.

Sametinget ser at etablering av en fjordfiskenemnd med lik representasjon fra fylkeskommunene og Sametinget vil være et skritt i riktig retning når det gjelder sikring av lokal medbestemmelsesrett i fiskeriforvaltningen. Det er av grunnleggende betydning at samene ikke blir i mindretall i et slikt organ og at organet skal kunne foreslå lokale reguleringer i Finnmark, Troms og Nordland, samt foreslå hvordan fordelingen av tilleggskvoter skal skje. Sametinget legger i denne forbindelse til grunn at et slikt nemnd i kraft av sin kompetanse om lokale forhold også bør ha mulighet til å utvikle seg over tid. Nemnden forutsettes å være en tung faglig og politisk aktør, og en sentral premissleverandør for fiskeriforvaltningen.

Sametinget beklager at løsningen som nå foreslås for fremtidig fiskeriforvaltning ikke ligger innenfor udiskutable folkerettslige rammer. Det er derfor enighet om at partene gjennom nye forhandlinger skal avgjøre hvilke arbeidsområder og myndighet nemnden skal ha.

Mandatet

Fiskeri- og kystdepartementet fastsatte etter konsultasjoner med Sametinget Fjordfiskenemndas mandat i desember 2013 til:

§ 1 Formål og virkeområde

Fjordfiskenemnda skal styrke forvaltningen av fjordfiskeriene, særlig med vekt på samisk bruk og denne brukens betydning for samiske lokalsamfunn. Virkeområdet er fylkene Finnmark, Troms og Nordland.

§ 2 Sammensetning og oppnevning

Fjordfiskeremnda skal være sammensatt av seks medlemmer med personlige varamedlemmer. Sametinget oppnevner tre medlemmer og Finnmark, Troms og Nordland fylkeskommuner oppnevner ett medlem hver.

Ved oppnevning av medlemmer til nemnda skal det legges vekt på kunnskap om kyst- og fjordfiske og samfunns erfaring. Blant medlemmene skal det være aktive kyst- og fjordfiskere. Sametingets og fylkeskommunenes oppnevninger skjer etter samråd med hverandre.

Fjordfiskeremndas medlemmer og varamedlemmer oppnevnes for inntil to år av gangen. Nemnda velger selv leder. Ved stemmelikhet, skal de to foreslåtte kandidatene sitte et år hver, med loddtrekning om hvem som sitter første år.

§ 3 Oppgaver

Fjordfiskeremnda skal

- a) Vurdere situasjonen og utviklingen for det lokale kystfisket, med særlig vekt på samisk bruk, og fremme forslag om målrettede lokalt tilpassede tiltak som kan bidra til å styrke kystsamfunn og samiske lokalsamfunn. Tiltakene kan omfatte tema som rammebetingelser, rekruttering, mottaksstasjoner og andre infrastrukturtiltak.
- b) Innhente vitenskapelig og lokal og tradisjonell kunnskap om viktige gyte- og oppvekstområder for bestander som høstes kystnært og i fjordene, og vurdere hvilke reguleringstiltak, herunder redskapsbruk, som sikrer en bærekraftig høsting og tilrettelegger for lokal utnyttelse av ressursene.
- c) Vurdere plassering av de fjordlinjer som angir hvor det er forbudt å fiske for fartøy over 15 meter, samt hvilke unntak som er hensiktsmessige.
- d) Vurdere det årlige behovet for tilleggskvantum av torsk i åpen gruppe, og hvordan dette best kan fordeles for å styrke det lokale fjordfisket, med vesentlig vekt på samisk bruk og denne brukens betydning for samiske lokalsamfunn.
- e) Vurdere hvilke kommuner eller områder som bør inngå i de særlige regler for rett til å fiske etter deltakerloven § 21 tredje ledd, bestemmelsene i manntallsforskriften som har særlige regler for samiske områder og tilleggskvantumet for torsk, etter havressursloven § 11 sjette ledd.

§ 4 Organisering av arbeidet

Fjordfiskeremnda organiserer selv sitt arbeid. Fjordfiskeremnda kan delta på Fiskeridirektoratets reguleringsmøter. Fiskeridirektoratets regionkontor i Finnmark har sekretariatsfunksjon for Fjordfiskeremnda, herunder saksforberedelse og innkalling til møter.

Fjordfiskeremndas arbeid etter mandatet

Fjordfiskeremnda legger til grunn at mandatet gir den en sentral oppgave i arbeidet for å styrke forvaltningen i fjord- og kystnære områder.

Fjordfiskeremnda vil i sitt arbeid fremme vurderinger og tiltak for opprettholdelse og utvikling av kultur, næringer og samfunn i kyst- og fjordområdene. Det vil her bli lagt særlig vekt på hensynet til samisk bruk og dens betydning for kyst- og fjord samfunnene. Dette følger av havressurslova og påpekes flere steder i mandatet, samt er hovedbegrunnelsen for opprettelsen av Fjordfiskeremnda.

Fjordfiskeremnda vil i sitt arbeid ta egne initiativ og være aktiv i å vurdere rammebetingelser og fremme tiltak av betydning for kyst- og fjordfiske. For dette arbeidet vil Fjordfiskeremnda legge vekt på god kontakt og dialog med aktuelle organisasjoner og oppnevningmyndighetene, samt synlighet som et fiskeri- og samfunnsfaglig viktig organ overfor allmennheten.

Fjordfiskeremndas vide oppgaver tilsier at den årlig fastsetter en nærmere prioritert arbeidsplan.

(Geir Tommy Pedersen, notat av 13. mai 2014)

(FFN GTP om FFNs mandat)